

високом и оштром Љуточу вода?“ — а он гладећи своју бијелу браду рече им онако простодушно: „Добро! Ако ви мени кажете откуд на врх главе човјечије крв? онда ћу и ја вама то одговорити“, па се окрене и отиде од њих.

И заиста, ко би год изишао на врх Љуточа и видио ону воду, морало би му и нехотично пасти на памет свемогућство божије.

Близу врела на оном подељку причају стари људи, да је некада био врло велик и знаменит град, али му у данашње вријеме нема ни трага ни гласа. Не зна се дакле, да ли је тај град разрушен, или зарастао шумом, или га можда није ни било никако.

На граду, прича се, да је био грдосија топ, од кога се јека чула по свој Крајини. То је било, веле, у оно вријеме, када је бихаћка долина лежала под водом (види опис у „Бошњаку“ од 1886. године).

Под градом су стојале ђемије (бродови), које су пловиле у Брековицу, Краљевац на Велебиту и друга околна мјеста. Онда није било граду Бишћу, Сокџу и онијем другијем градићима, који се данас у равници налазе, ни трага ни гласа.

Што се тиче постанка овога града, прича се, да га је подигла некога краља кћер, именов Софија, коју прозваше Љутицом, јер бијаше сасвијем љута и наопака.

Она се завади са својим сестрама и народом, те се ови дигну на њу, па јој град разруше и униште а њу протјерају из Босне.

Испод Љуточа са сјеверне стране протеже се село Велики Рачић, па онда друга многобројна села, као: Рипач, Лохово, Голубић, Хргар, Притока и т. д. и тако се вежу та села једно за друго четири до пет сати хода. Свима тијем селима, још од најстаријих времена, био је Љуточ као неки погађач времена, или штоно код нас кажу: „вјечити календар“. Отуда се може и дан данас чути од народа: „Љуточ је наш вјечити календар“ (који погађа вријеме).

За што је Љуточ постао народни погађач времена, ево узрока:

Пред свако вријеме т. ј. пред кишу или снијег ухвати се око врха Љуточева магла, која га по врху обавије, па му начини као неку капу или чалму (пошу, ахмедију, турбан).

Отуд је постала у народу ријеч:

„Љуточ замотао чалму!“ — „Љуточ одмотао чалму“. Али се то у првашње вријеме говорило: „Оштри врх замотао чалму“ т. ј. кад се магла око врха његова ухвати. „Оштри врх одмотао чалму“, кад се магла дигне са врха његова. Или: „Оштри се врх наљутио!“ „Оштри се врх одљутио?“ — Ако се дакле около Оштрога врха ухватила била магла, то се он наљутио био, а

ако се магла разишла, онда се он одљутио, те се још говорило: „Љути се врх наљутио!“ — „Љути се врх одљутио!“ а за тим Љути се врх промијени и скрати у једну ријеч, те почеше говорити: „Љуточ се наљутио! Љуточ се одљутио! Љуточ замотао чалму! Љуточ одмотао чалму!“ И тако те изреке остадоше и до дан данас код свијех онијех села, којима је Љуточ на погледу за показивање времена.

Из овога дакле слиједи, да је Оштри врх, љутећи се и одљућујући, добио данашње име своје, које ће му можда остати док је њега и народа нашега около њега.

Коста Ковачевић, свештеник.

Dva starobosanska natpisa.

1.

```

* В Ч Н М Е Ш Ч Ч С Н Ч С
Т Ч О А Х Ч С Е Д В О Р Ђ В О Е
В О А Е М С М Н Е Г О В Н
Ю С Н О Р Ч Д О С Л В Ч М
Р О С Л В Ч С Е Т Ч С Р Р Б Ђ
Р Ч Н Н С Т Р Г О А М Н Т
Р О Г Ч Р С К О Г Ч Л О Н
Ш Ч Г Ч Б Ч Н Ч Б О С Ч Ђ
С К О Г Ч Т В Р Ђ Т К Ч Т К О
В Н Т О П О Т Р Ђ Л Ђ А Ч Е
П Р О К Л Е Т Ђ Ш Ч Е М Н С
В О М Ђ Н С Т И М Ђ А Х О М

```

Čita se:

+ Va ime oca i s(i)na i s
 (ve)tago d(u)ha. Ase dvorъ voe
 vode Mas(i)ma i n(j)egoviju,
 sinu Radosl(a)va i M(i)
 rosl(a)va. Se pisa rabъ
 B(o)ži i s(ve)tago Dmi
 rije u dni g(ospo)d(i)na kral(j)

a ugarskoga Loi
ša i g(ospodi)na bana bosanъ
skoga Turьtka. Tko
bi to potrъbъ da je
prokletъ ocem i s(i)
nomъ i svetimъ d(u)hom.

Ovaj se natpis nalazi u mostarskom kotaru na lijevoj obali Drežanke, blizu ušća njezinoga u rijeku Neretvu, a nedaleko od sela dônja Drežnica (Zaušje). Natpis je usječen u stijenu, te se veoma dobro sačuvao.

Dr. Ćiro Truhelka.

2.

✚ се лежи драгилехъ племенити драго
лачанинъ на своецькој земли а по
стави си г§≡в≡ сина др҃гк и богдан

Čita se:

✚ Se leži Dragilehъ (?) plemeniti Drago-
lačaninъ na svoečьkoј (?) zemli a po-
stavi si(?)gu(?)d)v(a) sina Dr(a)g(i)ć i Bogdan.

U selu Tutnjevcu, biva u bjelinskom kotaru, nalazi se ovaj natpis na jednom kamenu pržinjašu, od kojega je iskopano korito, te postavljeno na česmu, zvanu Mišljenovac. Kamen je izragjen na oblik sanduka i otesan je na četiri ćoška. Pričao mi je Nikola Lazić iz Tutnjevca, da je taj kamen do prije 20 godina ležao kao stećak meĳu više mramorova na starome groblju na brdu više Vidine vode, izmeĳu sela Tutnjevca i Maleševca, nedaleko od meĳe bjelinskog i zvorničkog kotara. Odanle dovukoše seljaci taj kamen, pa iskopaše korito za rečenu česmu.

Томо Драгићевић.

Народно предање о „Накића кули“.¹⁾

О „Накића кули“, од које се још и сад јужни ѕид, а од западног још мало налази, причају људи слиједеће: Каже се, да је ту кулу градила сестра проклете „Јерине“,²⁾ и то тако велику, да је на девет бојева високо озидава била. Сестра проклете „Јерине“ живјела је неко вријеме у тој својој новосазиданој кули. За њу чује неки крајишки јунак именом Хусеин Накић. Пође да ту Мађарицу побиједи и узме себи за љубовцу. Дошавши близу куле прекопа панац из Лукавца у Саву, који се још и сад познаје, те остане у њему неколико дана. Кад је примјетио, да у кули

¹⁾ У години 1885. добих добротом управитеља бјелинске трговачке школе г. Глиге Плетикосића у препису задаћу, коју је Никола Шкорић-Новљанин, свршени богослов из богословије у Рељеву написао, те се њом овдје послужих. Хвала нека је од моје стране овдје како учитељу тако и ђаку изречена! Ђ. С.

²⁾ Рушевине града „проклете Јерине“ налазе се у близини села Пали код Сарајева; опис те рушевине са сликом донијећемо до згоде. Уредништво.

нема никога живога, уније у њу и нађе власницу и подворкиње поморене од куге. Кулу насели Накић Хусеин, по коме се кашње и прозвала „Накића кула“. — За Хусеина Накића говорило се, да је био змајевит. Ја држим, кад би се ко потрудио, да би се о том Накић-Хусеину по народном предању могло још што год дознати, па било то у пјесми или причи, — а тим би се побоље и о „Накићевој кули“ што год разбистрило и дознало, па макар то и не било на историјским подацима основанс. — У једној народној пјесми, која описује ратовање личког Мустај-бега и Жунић-капетана од Пожуна града — којом је приликом Жунић и погинуо — спомиње се неки Накић Хусеин из Лике, који је био капиџији царском калауз од Удбине до Пожуна. Како је био наочит види се отуд, што му се и сам царски капиџија чудно, кад га је на коњу угледао, а Турци Стамболије — који су са царским капиџијом дошли — јесу између себе егленисали:

„Вид’ Османе, вид’ брата Хасане,
Вид’ онога серхат Крајишника!
Јунак таки у Стамболу нема.“

Да је тај Накић био „личка набодица“ види се отуда, што кад га је Жунић опазио:

Ђе он хода, а дората вода,
Тад говори Жунић капетане:
„О Накићу! змијо из камена,
Зар си дошо бијелу Пожуну,
Да нам чиниш шкоду у Пожуну?
Да обараш ти наше кватире,
Да односиш наше дјевојчице,
Да по Лици с њима жениш Турке?
Мол’ се Богу, погано плетиво,
Да ми није царског капиџије
Сад би тебе маја пожелила!“
Њему Накић вели од дората:
„Не будали Жунић капетане,
Ја ти шкоде учинио в’јесам“.
То му рече, узјаха дората,
Па окрену од Пожуна града.

Ја сам ову пјесму послао нашему вриједному књижевнику г. Мехмед-бегу Капетановићу Љубушаку, и драго би ми било, да што прије угледа свијета, а хоће ако Бог да имшала!¹⁾ Пјесма нам дакле потврђује, да је доста Накића племе постојало. Еле нек је за сад доста о том — бива личком Накић-Хусеину, а ми да се вратимо нашему првomu. За нашег првог Накића вели се: да је од њега остало име данашњој вароши Брчка, а ево како: Он једнога лијепога дана узме свој дурбин (далекоглед), те погледа према западу — гдје је сада варош Брчка — и види ондје једну жену, гдје пере кошуље — шта ли — на Сави. „Ено она жена нешто брчка“

¹⁾ Ова пјесна изаћи ће у збирци „Народних пјесана Мухамедоваца у Босни и Херцеговини“.